

מכדי כתיב ועשיתם לו כאשר זמם יד ביד למה לי –

Since it is written, ‘and you shall do to him as he conspired’, why do we need, ‘a hand for a hand’

Overview

The גמרא explained the reason ר' יוחנן (who generally maintains משלם ואינו לוקה) agrees that by ע"ז the rule is לוקה ואינו משלם, is because the תורה explicitly stated regarding ע"ז that they should pay. This is derived from the פסוקים of ע"ז.¹ Once the תורה states ועשיתם לו כאשר זמם, why was it necessary to state יד ביד? We would have known it from כאשר זמם. The reason יד ביד was written is to teach us that the ע"ז are punished with something which is given ליד, namely money.

תוספות anticipates a difficulty:

ולכא למימר דלמה לי יד ביד דמועשיתם לו כאשר זמם משמע בהדיא ממון -

And we cannot ask, why do we need the extra פסוק of יד ביד to teach us that by ע"ז the rule is לוקה ואינו משלם, when from כאשר זמם it is indicated explicitly that the ע"ז must pay with money -

דכמו שהיה רוצה לחייבו ממון כן יתחייב לו ממון² -

For just as the עד wanted to obligate the falsely accused to pay money, therefore the עד too should be obligated to pay him money –

תוספות responds:

דמצינו למימר דכאשר זמם מיירי במיתה ומלקות³ -

For we could have said that the rule of כאשר זמם is discussing a case of capital punishment and flogging -

אבל בממון מילקא לקי ממונא לא משלם -

However, if there was a חיוב ממון (and מלקות) perhaps the rule would be that the ע"ז is flogged but does not pay; therefore, the יד ביד teaches us than even by מלקות ומלקות the rule is משלם ואינו לוקה.

תוספות asks:

¹ כא וְלֹא תְחֹס עֵינֶיךָ, and in פסוק כא it writes, וְיֵט וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו וְגו', writes דברים (שופטים) יט, וְיֵט in תורה and וְגו' יד בְּיַד וְגו'.

² We are discussing a case where the ע"ז wanted the falsely accused to pay. If the rule would be משלם ואינו לוקה the rule would not be fulfilled; so why do we need יד ביד to teach us that לוקה ואינו משלם?

³ The ע"ז testified that the accused was שבת מחלל, there is therefore a חיוב מיתה for the ע"ז on account of זמם, and כאשר זמם, and מיתה, מלקות, but rather מיתה. The פסוק of כאשר זמם teaches us that they do not receive מלקות, but rather מיתה.

Let us say, when is this so (that משלם ואינו לוקה), in a case **where they did not warn the חובל, since we derive in פרק החובל** that the **damage** must be paid with money, **from כן ינתן בו, but not from כאשר עשה**, therefore (since there is only one פסוק for ממון [namely ינתן בו]) we can say that he pays¹¹ only where there is no התראה and therefore no מלקות - **אבל היכא דאתרו ביה אימא דמילקא לקי -**

However, where they did warn him, I can say that he receives מלקות, but does not pay! Why therefore is our גמרא saying that by חובל he is משלם ואינו לוקה (even when there was התראה)?!¹²

answers:¹³ תוספות

ונראה לרבינו יצחק דהך סוגיא אתיא כמאן דמפיק התם¹⁴ **עין תחת עין ממון מקרא דיד ביד -**
And it appears to the ר"י that our סוגיא is according to the one there, who derived the ruling that עין תחת עין means a monetary payment, from the פסוק of יד ביד -

והיינו דקאמר מכדי כתיב ועשיתם לו כאשר זמם ואי סלקא דעתך עין תחת עין ממש -
And this is what the גמרא is saying here, 'since it is already written לו ועשיתם **וכאשר זמם**, **so if you assume that עין תחת עין is to be understood literally -**
אם כן יד ביד בעדים זוממין למה לי מכאשר זמם נפקא¹⁵ **-**

If indeed it is so (that עין תחת עין ממש) why do I need יד ביד by ע"ז, we can derive it from כאשר זמם?!

אלא אייתר יד ביד למידרש דבר הניתן מיד ליד דהיינו ממון -
Rather we must say that יד ביד is superfluous to expound it to mean something which is given over from hand to hand, meaning money -
אבל אי לא אייתר הוה אמינא יד ביד¹⁶ **ממש**¹⁷ **:-**

However, if יד ביד was not superfluous, we would have assumed that יד ביד is to

footnote # 11. See 'Thinking it over'.

¹¹ The לימוד is not that he pays and אינו לוקה (since there was no התראה, so obviously לוקה), but rather the לימוד is that עין תחת עין is not to be taken literally, but rather he must pay for the value of the eye.

¹² חובל בחבירו תוספות asked two questions; one regarding ע"ז, and the other regarding חובל בחבירו. In this תוספות the first question will be answered, and the second question will be answered in the following ד"ה חובל. See footnote # 17.

¹³ This is the answer to the first question of תוס' regarding ע"ז. See footnote # 12.

¹⁴ This is referring to פרק החובל ב"ק פד,א.

¹⁵ The ע"ז wanted to chop off his hand so their hand should be chopped off. We know this from כאשר זמם, why write יד ביד?!

¹⁶ חוב question was why was it necessary to state that since יד ביד is superfluous, therefore it teaches us the חוב. Seemingly even if it is not superfluous it will also teach us ממון, for what else does יד ביד mean; it cannot mean ממון. The answer is that this מ"ד derives the חוב ממון (and not ממון or יד ממון) from יד ביד (but not from עין תחת עין), therefore we require that יד ביד is superfluous to teach us ממון, for if it were not superfluous, we indeed may have assumed that יד ביד ממש.

¹⁷ The תוספות comments that this ד"ה מכדי and the following ד"ה חובל are (really) one תוספות.

be taken **literally**.

Summary

We cannot derive *ועשיתם לו כאשר זמם* from *משלם ואינו לוקה* for that may be discussing *מיתה ומלקות*. The rule that *עין תחת עין* is *ממון* is derived from the superfluous *יד ביד*.

Thinking it over

לא התרו *כן ינתן לו* of *לימוד* that perhaps the *חובל* asks regarding *תוספות* *בו*, so how do we know that *משלם ואינו לוקה* by *התרו בו*.¹⁸ Seemingly *תוספות* could have similarly used this question to answer his previous question why *יד ביד* needs to be superfluous,¹⁹ for otherwise we may think that *יד ביד* is *ממון*, only when *לא התרו בו*, but since it is superfluous, we know that it is always *משלם ואינו לוקה* even if *התרו בו*. Why did not *תוספות* give that answer?!²⁰

¹⁸ See footnote # 10.

¹⁹ See footnote # 6.

²⁰ See רש"ש.